

Η σύγκρουση του Ηρακλή με τον Κύκνο έγινε με όλους τους τύπους. Στην «Ασπίδα» (327 κ.ε.), η Αθηνά ήταν που ενθάρρυνε τον ημίθεο να μονομαχήσει κι ανέβηκε στο άρμα, πλάι του. Ο Ιόλαος, ως ηνίοχος, παρότρυνε τα άλογα να τρέξουν. Το άρμα κινήθηκε με ορμή στην δημοσιά. Από απέναντι, ερχόταν με φόρα ο Κύκνος, έχοντας πλάι του τον πατέρα του, θεό Άρη. Ο Δείμος και ο Φόβος μαστίγωναν τα άλογά να τρέξουν. Θα συγκρούονταν τα δυο άρματα, αν οι ηνίοχοί τους δεν συγκρατούσαν τα άλογα την τελευταία στιγμή. Ο Ηρακλής ζήτησε από τον Κύκνο να παραμερίσει. Εκείνος αρνήθηκε.

Πήδηξαν στο έδαφος οι δυο τους κι αναμετρήθηκαν. Όρμησαν ο ένας ενάντια στον άλλο με πολεμικές κραυγές που έκαναν να αντιλαλήσουν οι γύρω πολιτείες «των Μυρμιδόνων (η Φθία) και η φημισμένη Ιωλκός και η Άρνη και η Ελική και η καταπράσινη Άνθεια». Ο ίδιος ο Δίας έδωσε την έγκρισή του για την μάχη, ρίχνοντας στη γη μερικές σταγόνες αίμα. Ο Κύκνος έριξε ενάντια στον Ηρακλή το κοντάρι του. Ο ήρωας το απέκρουσε με την ασπίδα του, δώρο του Ήφαιστου. Κι απάντησε με το δικό του κοντάρι, σημαδεύοντας στο λαιμό, κάτω από την περικεφαλαία και πάνω από τον θώρακα, στο μοναδικό γυμνό σημείο του αντιπάλου. Ο Κύκνος σωριάστηκε στη γη.

Ο Ηρακλής στράφηκε προς τη μεριά του άρματος, με το οποίο είχε ο Κύκνος καταφτάσει. Η κίνησή του ήταν σωστή. Εξαγριωμένος για τον θάνατο του γιου του, ο Άρης χιμούσε εναντίον του. Ο ήρωας πρόλαβε να πάρει αμυντική στάση. Κι έπειτα όρμησε καταπάνω στον θεό του πολέμου που επερχόταν ακάθεκτος.

Την τελευταία στιγμή, η Αθηνά στάθηκε πλάι στον Ηρακλή, απέναντι στον Άρη, και ζήτησε από τον θεό να σταματήσει. Ο Άρης την αγνόησε και εξακόντισε το κοντάρι του ίσα στο στήθος του Ηρακλή. Η Αθηνά άπλωσε το χέρι της κι έκανε το κοντάρι να αλλάξει κατεύθυνση. Ο Άρης εξαγριώθηκε ακόμα περισσότερο κι έβγαλε το ξίφος του. Κραδαινόντάς το όρμησε στον Ηρακλή. Ψύχραιμα, ο ημίθεος σημάδεψε τον Άρη με το δικό του κοντάρι, το εξακόντισε κι αυτό βρήκε τον θεό στον μηρό. Πληγωμένος ο Άρης βρέθηκε προύμυτα στη γη. Πριν να προλάβει να συνέλθει από το χτύπημα και, κυρίως από την ντροπή του, ο Άρης μεταφέρθηκε στο άρμα του γιου του από τον Δείμο και τον Φόβο. Τον έβαλαν να ξαπλώσει στο δάπεδο και το οδήγησαν ίσια στον Όλυμπο.

Ο Ηρακλής πήρε τα λαμπερά όπλα του Κύκνου λάφυρα και πήγε στην Τραχινία, στον Κήκυα. Όταν αυτός έμαθε τι έγινε, ετοίμασε κηδεία στον Κύκνο με τιμές. Στις τελετές μετείχαν

όλοι οι κάτοικοι από τις γύρω πολιτείες. Ένας μεγάλος σωρός από πέτρες ορθώθηκε πάνω από τον τάφο του Κύκνου, ως σήμα του.

Στην πρώτη βροχή, ο Απόλλωνας έκανε να πλημμυρίσει ο ποταμός Άναυρος και με την ορμή του να παρασύρει και το σήμα και τον τάφο. Τίποτα στην περιοχή δεν έμεινε να θυμίζει τον άλλοτε κραταιό Κύκνο.

(τελευταία επεξεργασία, 28 Αυγούστου 2021)